การเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ*

The Reinforcement of production for One Tambon One Product with Risk Assessment Model toward Philosophy of the Sufficiency Economy in Bang Bo District, Samut Prakan Province

นพวรรณ วิเศษสินธุ์ (Noppawan Wisedsind)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเสี่ยงและเสนอแนวทางเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และ การวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการบูรณาการวิธีการต่างๆ โดยมีประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเป้าหมายการวิจัย เป็นกลุ่มผู้ผลิต OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยซึ่งประกอบด้วย (1) กลุ่มผู้ผลิต OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ (2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (3) กลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (4) กลุ่มผู้บริโภคสินค้า OTOP การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาการประเมินความเสี่ยงของการผลิต OTOP มี 4 ข้อ คือ

1.1 ตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นองค์ประกอบของการประเมินความเสี่ยงการผลิต OTOP

1.2 มีความเสี่ยงอยู่ 27 ประเด็น จากประเด็นความเสี่ยงทั้งหมด 42 ประเด็น ส่วนอีก 15 ประเด็นไม่มีผู้ผลิตรายใดมีความเสี่ยงในประเด็นดังกล่าว

1.3 ค่าความเสี่ยงมีค่าต่ำที่สุด คือ 1 และสูงที่สุด คือ 7.5 มีระดับของความเสี่ยงอยู่ใน 3 ระดับ คือระดับต่ำมาก ระดับต่ำ และระดับปานกลาง

1.4 มีแนวทางจัดการความเสี่ยง 2 แนวทางคือ (1) ไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง และ ไม่ต้องจัดการเพิ่มเติม 22 ประเด็น และ (2) ต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไประดับที่ยอมรับไม่ได้ 5 ประเด็น

---

* เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปประยุกต์ใช้
This research aims to distribute results and ones of great of benefits to relevant sectors for applying.

** อาจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
Lecturer, Ph.D. Faculty of Management Science, Dhonburi Rajabhat University, noppawan.t@dru.ac.th

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

2. แนวทางเสริมสร้างศักยภาพการผลิต OTOP ที่สำคัญ 10 แนวทาง คือ 1) นำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตสินค้า 2) พัฒนาความรู้ในการผลิตให้กับผู้ผลิต 3) น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้า 4) เพิ่มแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ผลิต 5) ผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่เมื่อผลิตภัณฑ์เดิมมีปัญหาด้านต้นทุนการผลิตและขาดแคลนวัตถุดิบ 6) นำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เป็นตัวบ่งชี้วัตถุดิบตามสภาพภูมิศาสตร์ (Geographical Geographic Indication: GI) 7) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและในด้านบรรจุภัณฑ์ 8) สร้างค่านิยมเพื่อให้มีการสืบทอดกิจการ 9)ภาครัฐควรมีการบูรณาการร่วมกันเป็นเอกภาพในการบริหารงาน และ10) เสริมสร้างธรรมาภิบาลในการจัดสรรเงินทุน และทรัพยากร

คำสำคัญ : ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประเมินความเสี่ยง สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรปราการ

Abstract

The research serves 2 aims of this study. The first is to study the risk of production for OTOP and the second is to propose the way to reinforce the production for OTOP with Risk Assessment Model toward Philosophy of the Sufficiency Economy in Bang Bo District, Samut Prakan Province. In terms of integrations, multiple-methods are applied to qualitative and quantitative research. This includes two groups of populations. One is target population involving OTOP manufacturers in Bang Bo district, Samut Prakarn province whereas the other is Key Informants. This group composes of 1) OTOP manufacturer 2) special expert 3) government officer and local administrative officer and 4) OTOP consumers. Qualitative research uses content analysis. Whereas, quantitative research employs descriptive statistics involved percentage and arithmetic mean. The finding review as follows:

1. Study results of OTOP production expresses four items of risk assessment.

1.1 Risk Assessment Model toward Philosophy of the Sufficiency Economy in Bang Bo District, Samut Prakan Province is a component of OTOP production risk assessment toward Philosophy of the Sufficiency Economy for using assess OTOP production in Bang Bo district, Samutprakarn province.

1.2 A number of risk factors (42 items) are examined and served two kinds of measure. The first measure clarifies 27 items as acceptable risk and the rest (15 items) are not at risk.

1.3 The minimum risk is 1 and the maximum is 7.5. The level of risk categorized into 3 levels -- very low level, low level and medium level.

1.4 By taking 27 items into account of risk study, 2 ways are performed, 22 items being ignored to control and terminated at risk, whereas 5 items being controllable and prevented to the level at unacceptable risk

2. Supplementing OTOP production to higher level of potential, focus group discussion reveals 10 ways of benefit to reinforce the production of OTOP -- (1) using innovation to improve production and upgrading to the standard level, (2) having knowledge base and body of knowledge (3) Implying the Philosophy of the Sufficiency Economy toward production of OTOP (4) having a low interest rate in OTOP loan (5) creating new product whenever encountering hurdle of investment and raw material cost (6) implementing geographical indication (GI) (7) carrying on the science and technology to solve the production and applying the science and technology to packaging (8) creating the value in business succession (9) integrating units to public sectors with harmonized activity to serve the OTOP (10) and resources and fun managing with good governance.

Keywords: Philosophy of the Sufficiency Economy, Risk Assessment, One Tambon One Product, Samut Prakan Province

บทนำ

ประเทศไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในปีพ.ศ.2540 ส่งผลกระทบต่อคนและสังคมเป็นอย่างมาก จึงต้องเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพมั่นคง และลดผลกระทบจากวิกฤตที่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานและความยากจนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โชคดีที่ประเทศไทยมีพระประมุขผู้ทรงอัจฉริยะภาพยิ่งคือพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ (รัชกาลที่ 9) ได้ทรงพระราชทาน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เป็นปรัชญานำทางในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาท้องถิ่นสังคมและประเทศ จึงได้มีการน้อมนำหลัก“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9-12 เพื่อให้ทุกภาคส่วนสร้างภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 5-9)

หากน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถหาทางออกจากปัญหาของระบบทุนนิยมโลกและกระแสบริโภคนิยมอย่างสุดขั้วได้ สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกวงการ ตั้งแต่การดำเนินชีวิตในครอบครัว การบริหารองค์กร การพัฒนาท้องถิ่น ไปจนถึงการพัฒนาประเทศ ใช้ได้ทั้งภาคธุรกิจ ภาครัฐ วงการวิชาการ รวมทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม นอกจากนี้แนวคิดในการดำเนินธุรกิจที่มีความสำคัญต่อชุมชน คือ แนวคิดที่เป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้นและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือแนวคิดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product) หรือเรียกย่อว่า โอทอป (OTOP)

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

โครงการ OTOP มีพื้นฐาน 3 ประการคือ ประการที่ 1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local yet Global: Think Global, Act Locally) ประการที่ 2 พึ่งพาตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance Creativity) และประการที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) โดยมีวัตถุประสงค์ 5 ประการคือ 1) สร้างงานและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน 2) เสริมสร้างการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน 5) ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น (กรมการพัฒนาชุมชน, 2558, หน้า 3-4)

OTOP ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งแนวความคิดที่กำลังเป็นเสมือนเข็มทิศนำทางให้แก่เกษตรกรไทยดังที่ อารันต์ พัฒโนทัย (2550, หน้า 27) ได้เขียนไว้ในรายงานเรื่องงานวิจัยพื้นฐานกับการพัฒนาการเกษตรของประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้เน้นหลักการสำคัญคือ การสร้างรายได้ให้เพียงพอ และลดความเสี่ยงในทุกๆด้าน โดยสร้างภูมิคุ้มกันในด้านต่างๆให้เข้มแข็ง ซึ่งหากผู้ผลิต OTOP ได้น้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการผลิตแล้วจะทำให้ลดหรือขจัดความเสี่ยงจากการดำเนินการผลิต OTOP ได้อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามผู้ผลิต OTOP แต่ละแห่งย่อมมีชนิด ขนาดและรูปแบบของความเสี่ยงแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องมีการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เพื่อให้รู้ว่ากิจการของตนเองมีความเสี่ยงอะไรบ้างและมีความรุนแรงในระดับใด

จังหวัดสมุทรปราการมีศักยภาพของธุรกิจในระดับท้องถิ่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จังหวัดมียอดจำหน่าย OTOP จำนวน 2,606,092,042 บาท และจากคำขวัญของจังหวัดสมุทรปราการที่ว่า “ป้อมยุทธนาวี พระเจดีย์กลางน้ำ ฟาร์มจระเข้ใหญ่ งามวิไลเมืองโบราณ สงกรานต์พระประแดง ปลาสลิดแห้งรสดี ประเพณีรับบัว ครบถ้วนทั่วอุตสาหกรรม” (สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ, 2559) ซึ่งเห็นได้ว่า OTOP ที่มีชื่อเสียงที่สำคัญของจังหวัดสมุทรปราการ คือ ปลาสลิด โดยปลาสลิดที่มีชื่อเสียงคือที่อำเภอบางบ่อ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพการผลิต OTOP ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และหากมีการนำการวิจัยนี้เป็นต้นแบบเพื่อไปประยุกต์ใช้สำหรับ OTOP ในประเทศไทย โดยนำแบบประเมินนี้ไปใช้สำหรับทุกตำบลจะทำให้ OTOP ที่ต้องการให้ประชาชนพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นปรัชญาที่ทรงคุณค่าไปใช้ด้วยแล้ว ย่อมทำให้เกิดความเข้มแข็งต่อชุมชนทั้งด้านความสามัคคี และ ที่สำคัญจะเป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ในที่สุด ดังที่ว่า มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเสี่ยงในการดำเนินการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเสนอแนวทางเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และ การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีการบูรณาการวิธีการต่างๆ ได้แก่ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลภาคสนาม การสร้างแบบประเมินความเสี่ยงในการดำเนินการผลิต OTOP การสัมภาษณ์เชิงลึกกับทั้งภาครัฐ คือ ผู้บริหารของภาครัฐที่รับผิดชอบโดยตรงกับการพัฒนา OTOP และภาคผู้ผลิต คือผู้ผลิต/ผู้ประกอบการที่ผลิต OTOP การประชุมระดมสมองกับนักวิชาการที่มีความรู้ ความชำนาญในด้านต่างๆ ได้แก่ การผลิต ความเสี่ยง และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประชุมสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของภาครัฐ และผู้ผลิต OTOP โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และ สำรวจภาคสนามเบื้องต้น ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ สำหรับใช้ประกอบการวิจัย และ การสำรวจภาคสนามเพื่อศึกษาบริบทโดยทั่วไปของ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจากเอกสารหลักฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับตามชื่อเรื่องที่วิจัย เพื่อรวบรวมสารสนเทศมาและทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของ การผลิต/การปฏิบัติการ ความเสี่ยง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ OTOP อย่างลึกซึ้งดียิ่งขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับการทำวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสามารถนำสารสนเทศ และความรู้นั้นไปใช้ในการสร้างตัวแบบการประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้า OTOP ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการประเมินความเสี่ยง

2. สำรวจภาคสนามตามแหล่งที่ตั้งของ OTOP ผู้วิจัยได้ลงสำรวจพื้นที่อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้ทราบสภาพโดยทั่วไปของอำเภอและทราบถึงสภาพทั่วๆ ไปของผู้ประกอบการ OTOP เพื่อช่วยในการออกแบบการวิจัยในการเก็บข้อมูลและยังช่วยในการวางแผนในการเก็บข้อมูล นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความคุ้นเคย เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้วิจัยและผู้ประกอบการ OTOP และสร้างเครือข่ายในการเข้าถึงผู้ประกอบการ OTOPรวมทั้งหัวหน้ากลุ่ม OTOP บางบ่อ และยังเป็นการประสานงานกันระหว่างผู้วิจัยและภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้เข้าไป ณ ที่ว่าอำเภอบางบ่อ (โดยเข้าพบกับนายอำเภอบางบ่อ พัฒนาการอำเภอบางบ่อและข้าราชการของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ) รวมทั้งองค์การส่วนท้องถิ่น โดยได้เข้าพบกับรองนายกเทศมนตรีตำบลบางบ่อ รวมทั้งยังเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างตัวแบบการประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้า OTOP ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อีกด้วย

ขั้นตอนที่2. สร้างตัวแบบการประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้า OTOP ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย การสร้างตัวแบบการประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้า OTOP ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเบื้องต้น และจากตัวแบบเบื้องต้นที่ได้นำมาประชุมกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อการปรับปรุงตัวแบบ และการยืนยันตัว เพื่อให้ได้ตัวแบบตัวแบบการประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้า OTOP ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้สำหรับการวิจัยต่อไป ดังนี้

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

1. สร้างตัวแบบเบื้องต้น โดยการประยุกต์จากตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจากแนวคิด ทฤษฎีการบริหารการผลิต การบริหารการปฏิบัติการ การบริหารความเสี่ยง รวมทั้งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดสมุทรปราการ หรือ RAM-SEP ของวรารัตน์ เขียวไพรี (2558) และ ได้นำตัวแบบดังกล่าวมาพัฒนาเพื่อเป็นตัวแบบการประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการวิจัยนี้ เรียกว่า **ตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** เพื่อนำไปใช้ในการประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้าOTOP ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

2. การยืนยันตัวแบบ จากตัวแบบการประเมินความเสี่ยงในการผลิต OTOP ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาได้แล้วนั้น ผู้วิจัยได้จัดการประชุมโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่ม (Connoisseurship) กับผู้เชี่ยวชาญในด้านการผลิต การบริหารความเสี่ยง และ ตัวแบบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่สอนวิชาการบริหารการผลิต การจัดการปฏิบัติการ และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวกับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประเมินความเสี่ยง และ OTOP และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่คิดตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดสมุทรปราการ หรือ RAM-SEP โดยผู้ที่เข้าร่วมการประชุมโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่ม ทั้งหมด 9 ท่าน

ผลจากการประชุมดังกล่าว ได้มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ร่วมกัน จนได้เป็นข้อสรุปและยืนยันตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยได้ตัวแบบที่สมบูรณ์ ถูกต้อง ตามมติของที่ประชุมในที่สุด ซึ่งตัวแบบนี้จะนำเสนอต่อไปในผลการวิจัย และตัวแบบนี้ได้นำไปใช้ในการประเมินความเสี่ยงดังแสดงในขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 3. การสร้างแบบประเมินความเสี่ยงในการผลิต OTOP ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในงานวิจัยนี้ คือแบบประเมินความเสี่ยงในการผลิต OTOP ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยความเสี่ยงใน5 ด้านดังนี้ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านความรู้และ ด้านคุณธรรมโดยพิจารณาในระบบการผลิต ตั้งแต่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output)

องค์ประกอบของแบบการประเมินมีดังนี้ แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเสี่ยงในการผลิต OTOP ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แบบประเมินความเสี่ยงแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิต ผู้ประกอบการเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (check list) และ เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะได้อย่างอิสระ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความเสี่ยงความเสี่ยงในการผลิต OTOP โดยแต่ละข้อคำถามจะระบุเหตุการณ์หรือความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในการผลิต OTOP โดยมีเนื้อหาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 ด้านคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ความรู้ และ คุณธรรม

เมื่อผู้ประเมินพบว่ามีความเสี่ยงแล้ว จึงจะพิจารณาถึงระดับของเหตุการณ์ และระดับความรุนแรงจากเหตุการณ์นั้น โดยกำหนดให้คะแนนจาก 1-5 แสดงปริมาณของระดับการเกิดขึ้นของเหตุการณ์และระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ข้างต้น โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ตั้งแต่ 1 ระดับต่ำมาก ถึง 5 ระดับสูงมาก

ส่วนที่ 3 การประเมินความเสี่ยงโดยภาพรวมในการผลิตสินค้า OTOP เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะได้อย่างอิสระ

การทดสอบเครื่องมือ มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

1) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบประเมินที่ตามข้อเสนอแนะจากการประชุมโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่มและนำมาทำการทดสอบเครื่องมือ

2) นำแบบประเมินที่ได้ไปทดสอบความเที่ยงตรงโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ซึ่งได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5ท่านที่ได้ร่วมประชุมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่ม ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงในเนื้อหา (Validity) โดยหาค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of Item-Operation Congruence หรือ IOC) ระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ผลของการหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามในการวิจัยทุกข้อมีค่าเท่ากับ 1.00 นั่นหมายความว่า แบบประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้า OTOP ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความเที่ยวตรง จึงเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปได้

ขั้นตอนที่ 4. การประเมินความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงของสินค้า OTOP โดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงในการผลิตสินค้า OTOP ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยลงพื้นที่เพื่อประเมินความเสี่ยงของ OTOP ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีกลุ่มOTOP รวมทั้งสิ้น 37 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย

1. ลงพื้นที่เพื่อทำการประเมินความเสี่ยงของ OTOP ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ลงพื้นที่เพื่อทำการประเมินความเสี่ยงของสินค้าOTOP ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ แต่พบข้อจำกัดคือ บางกลุ่มเพียงแต่มาลงทะเบียนกับทางสำนักงานพัฒนาชุมชนเท่านั้นและไม่ดำเนินการผลิตแล้ว หรือให้ที่อยู่ที่ไม่สามารถติดต่อได้แม้จะได้ประสานกับทางหัวหน้ากลุ่มOTOP บางบ่อ หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐให้ช่วยประสานขอความร่วมมือแล้วก็ตาม จึงทำให้ประเมินกลุ่มผู้ผลิต OTOP บางบ่อดังกล่าวได้ทั้งสิ้น 26 กลุ่มผลิตภัณฑ์เมื่อลงพื้นที่ทำการประเมินแต่ละกลุ่มเสร็จแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะร่วมกันประชุมเพื่อสรุปผลการประเมินอีกครั้ง

2. วิเคราะห์ผลการประเมินความเสี่ยงของ OTOP โดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงในการผลิต OTOP ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในขั้นตอนนี้มีกระบวนการดำเนินงานโดยการจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

(1) การระบุความเสี่ยงของผู้ผลิต OTOP

(2) การวิเคราะห์ค่าความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินความเสี่ยง โดยการหาค่าความเสี่ยง โดยที่ค่าความเสี่ยง = ระดับการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ x ระดับผลกระทบของเหตุการณ์

หากพบว่ามีความเสี่ยง หรือ ระบุว่ามีความเสี่ยงแล้ว ค่าของความเสี่ยงจะมีค่าต่ำสุดคือ 1 และมีค่าสูงสุดคือ 25 โดยค่าความเสี่ยงที่ได้จะนำไปพิจารณาถึงระดับของความเสียงและแนวทางในการจัดการความเสี่ยง ดังแสดงในข้อ (3) ดังนี้

(3) แนวทางการจัดการความเสี่ยง

ตารางที่ 1 เกณฑ์ในการจัดการความเสี่ยง

ค่าความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	แนวทางการจัดการความเสี่ยง
1.00-2.99	ต่ำมาก	ระดับที่ยอมรับได้ ไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม
3.00-4.99	ต่ำ	ระดับที่ยอมรับได้ ไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม
5.00-8.99	ปานกลาง	ระดับที่พอยอมรับได้แต่ต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไประดับที่ยอมรับไม่ได้
9.00-19.99	สูง	ระดับที่พอยอมรับได้แต่ต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไประดับที่ยอมรับไม่ได้
20.00-25.00	สูงมาก	ระดับที่ยอมรับไม่ได้ ต้องจัดการให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที

ที่มา : พัฒนาจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552)

ขั้นตอนที่ 5 ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพการผลิต OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และ จัดประชุมสนทนากลุ่มกับผู้ผลิตสินค้า OTOP ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตOTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า OTOP ได้แก่ ประธานกลุ่ม OTOP บางบ่อ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และ ภาคท้องถิ่น รวมทั้งผู้บริโภคสินค้า OTOP บางบ่อ

เพื่อทำให้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อเตรียมข้อมูลเบื้องต้น รวมทั้งหาผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม สำหรับหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

2. จัดประชุมสนทนากลุ่มกับผู้ผลิตสินค้า OTOP ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดประชุมสนทนากลุ่มครั้งนี้ ได้นำผลการประเมินให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ คือ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ ผู้ผลิตสินค้า OTOP และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งหาแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิต OTOP

จากการประชุมสนทนากลุ่มย่อยดังกล่าว มีผู้เข้าร่วมการประชุม จำนวนทั้งสิ้น 11 คน โดยเป็นภาครัฐ คือ กลุ่มของพัฒนาชุมชน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางการผลิตสินค้า 1 ท่าน และ กลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP อีก 7 ท่าน (7 กลุ่มผลิตภัณฑ์) และนอกจากผู้เข้าร่วมประชุมดังกล่าวแล้วยังมีในส่วนของกลุ่มของนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย 3 ท่าน ผู้ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่มย่อย 1 ท่าน (ที่ปรึกษาโครงการวิจัย)

3. ได้แนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตสินค้า เพื่อนำมาสรุปผลการวิจัย

จากการประชุมสนทนากลุ่มย่อยดังกล่าว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาถอดเทป สรุปประเด็นสำคัญ และนำมารายงานผลการวิจัย และ สรุปผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยต่างๆ ขั้นต้น จะเห็นได้ว่าในการวิจัยนี้มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังสรุปได้ดังนี้

ประชากร ประชากรสำหรับงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ กลุ่มเป้าหมายการวิจัย และ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลข้อมูลการวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มกลุ่มเป้าหมายการวิจัย คือ ผู้ผลิต หรือ ผู้ประกอบการ OTOP ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการซึ่งมีทั้งหมด 37 กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียนไว้กับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1. กลุ่มผู้ผลิต หรือ ผู้ประกอบการ OTOP ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

2.2.2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้ที่เชี่ยวชาญในด้านการผลิต เช่น ที่ปรึกษาของภาครัฐหรือภาคเอกชนด้านการผลิตเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาในการผลิตสินค้าต่างๆ อย่างชำนาญ อาจารย์ผู้ที่สอนวิชาที่เกี่ยวข้อง (การบริหารการผลิต การจัดการปฏิบัติการ) ผู้ที่เคยทำวิจัยในหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ตัวแบบ RAM-SEP

2.2.3. กลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ สมุทรปราการ และ บุคลากรภาคท้องถิ่นได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารเทศบาลบางบ่อ

2.2.4. กลุ่มผู้บริโภค OTOP อำเภอบางบ่อ เป็นบุคคลทั่วๆ ไป ที่ได้บริโภคสินค้าที่ได้ซื้อหรือใช้สินค้า OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยได้แบ่งตามวิธีการวิจัยได้ดังนี้

1. สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือการประเมินความเสี่ยงของผู้ผลิต OTOP ผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมดโดยผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งหมด ผู้ผลิต/ ผู้ประกอบการ ทุกๆราย แต่จากการลงเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่ามีข้อจำกัดที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ทั้ง 37 กลุ่มผลิตภัณฑ์ เนื่องจากลุ่มผู้ผลิตOTOP ดังกล่าวมีบางกลุ่มที่เพียงแต่มาลงทะเบียนไว้ ให้มีชื่อว่าเป็นกลุ่มผู้ผลิต OTOP แต่ไม่มาร่วมกิจกรรม ไม่ได้ผลิตเป็นประจำและไม่สามารถติดต่อได้ตามที่อยู่หรือหมายเลขโทรศัพท์ที่ได้แจ้งไว้ขณะที่ลงทะเบียนซึ่งแม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อที่ดูแลในส่วนของ OTOP นี้ก็ไม่สามารถติดต่อกลุ่มผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้ จึง

ทำให้ผู้วิจัยสามารถประเมินความเสี่ยงกลุ่มผู้ผลิต OTOP ได้ทั้งหมด 26 กลุ่มผลิตภัณฑ์ ซึ่งถือว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงจากประชากรทั้งหมดนั่นเอง

2. สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือการศึกษาแนวทางเสริมสร้างศักยภาพการผลิต OTOP เป็นการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 7 กลุ่มผลิตภัณฑ์โดยเลือกจาก (1) เป็นส่วนหนึ่งของประชากร (2) มีความตั้งใจและเต็มใจในการให้ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ของงานวิจัยนี้ และ(3) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญกลุ่ม คือ เป็นประธานกลุ่ม รองประธาน และเป็นผู้ที่ช่วยเหลือกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญ ครบถ้วนและสมบูรณ์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

เครื่องมือ

เครื่องมือสำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตOTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
2. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in depth interview form)
3. แนวคำถาม หรือ ประเด็นสำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group discussion guide)
4. แนวคำถาม หรือประเด็นในการประชุมระดมสมอง (brain storming guide)

ซึ่งรายละเอียดต่างๆ ของเครื่องมือการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอแล้วในหัวข้อของขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยข้างต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และสำหรับการวิชัยเชิงปริมาณ ใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อความครบถ้วน ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีการตรวจสอบข้อมูลดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่มา ซึ่งประกอบด้วย แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ แหล่งบุคคล และตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ เหมือนกันหรือไม่ ถ้าเหมือนกันซ้ำๆ ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลนั้นเชื่อถือได้แล้วทำการบันทึกไว้

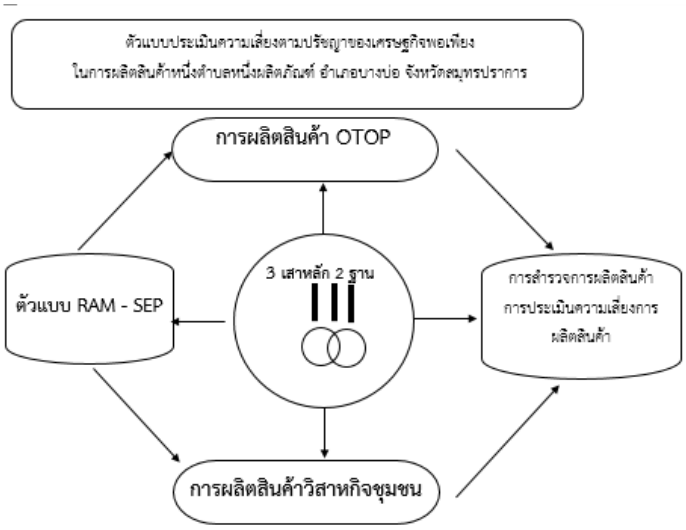
2. การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Methodological triangulation) ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารประกอบต่างๆ

ผลการวิจัย

สำหรับผลการวิจัย จะสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการประเมินความเสี่ยงของการผลิต OTOP มี 4 ข้อ คือ

1.1 ตัวแบบตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นองค์ประกอบของการประเมินความเสี่ยงการผลิต OTOP ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียงเพื่อนำไปสร้างแบบประเมินและใช้ประเมินการผลิต OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ดังแสดงตามภาพที่ 1

Risk Assessment Model – Sufficiency Economy Philosophy (RAM-SEP)
of OTOP in Bang Bo District, Samut Prakan Province
3 เสาหลัก 2 ฐานแห่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เสาหลัก - ความพอประมาณ
เสาหลัก - ความมีเหตุผล
เสาหลัก - การสร้างภูมิคุ้มกัน
ฐาน - ความรู้
ฐาน - คุณธรรม

ภาพที่ 1 ตัวแบบประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

1.2 การระบุความเสี่ยง: จากแบบประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิต OTOP ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม รวมทั้งหมด 42 รายการความเสี่ยง และพบว่ามีความเสี่ยงอยู่ 27 ประเด็น ส่วนอีก 15 ประเด็นพบว่าไม่มีผู้ผลิตรายใดมีความเสี่ยงในประเด็นดังกล่าว

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

1.3 การประเมินความเสี่ยง: เมื่อประเมินแล้วพบว่ามีประเด็นความเสี่ยง จึงทำการคำนวณเพื่อหาค่าความเสี่ยง ค่าความเสี่ยงที่ได้จะเป็นค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงโดยคิดเฉพาะกรณีผู้ผลิตที่พบว่ามีความเสี่ยงเท่านั้น ไม่ได้คิดจากผู้ผลิตทั้งหมดที่ได้ทำการประเมิน โดยค่าความเสี่ยงมีค่าตั้งแต่ 1-25 และเมื่อได้ค่าความเสี่ยงแล้วนำมาระบุระดับความเสี่ยงซึ่งมีระดับตั้งแต่ ระดับต่ำมาก ไปถึง ระดับสูงมาก โดยมีผลการประเมินความเสี่ยงในแต่ละด้านมีดังนี้

1.3.1 การประเมินความเสี่ยงด้านความพอประมาณ พบว่า มีความเสี่ยงในระดับต่ำและระดับต่ำมาก โดยประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำมี 4 ประเด็นคือ การวางแผนและการจัดการกระบวนการผลิต การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ดี/สวยงาม/เหมาะสม/น่าซื้อ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน และ การวางแผนการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักร/วัสดุ/อุปกรณ์ ซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 4, 3.58, 3 และ 2.75 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำมากมี 2 ประเด็นคือ การวางแผนกำลังการผลิต/มีการวางแผนกำลังการผลิตรวม และ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ที่มีราคาไม่แพงแต่ถูกหลักวิชาการ ซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 2.25 และ 1.875 ตามลำดับ

1.3.2 การประเมินความเสี่ยงด้านความมีเหตุผล พบว่า มีความเสี่ยงในระดับปานกลาง ระดับต่ำและระดับต่ำมาก โดยประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็นคือ มีทุนเพียงพอโดยไม่ต้องกู้ยืมจากที่อื่น และ ขนาดการผลิตที่สอดคล้องกับกำลังการผลิต ซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 5.28 และ 4.61 ตามลำดับ โดยประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำมี 1 ประเด็นคือ เมื่อมีการสั่งให้ทำการผลิตจำนวนมากแล้วสามารถผลิตได้ทันเวลา ซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 2.77 ส่วนประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำมากมี 3 ประเด็นคือ การบริหาร/จัดการโดยเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีการผลิตสินค้าและบริการใหม่ๆอยู่เสมอ และ มีการพยากรณ์ความต้องการของตลาด ซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 1.97 , 1.92 และ 1.29 ตามลำดับ

1.3.3 การประเมินความเสี่ยงด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน พบว่า มีความเสี่ยงในระดับต่ำและระดับต่ำมาก โดยประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำมี 2 ประเด็นคือ การเตรียมองค์กรให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และการควบคุมคุณภาพของสินค้าให้ได้มาตรฐาน ซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 2.77 และ 2.55 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำมากมี 4 ประเด็นคือ การจัดการความเสี่ยงในการประกอบกิจการ บริหารความเสี่ยงโดยการมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย การบริหารการเงิน โดยมีการนำรายงานผลทางการเงินไปใช้ประโยชน์ และ การบริหารสินค้าคงคลัง ซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 2.25, 1.78 และ 1 ตามลำดับ

1.3.4 การประเมินความเสี่ยงด้านความรู้ พบว่า มีความเสี่ยงในระดับปานกลาง ระดับต่ำและระดับต่ำมาก โดยประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับปานกลาง มี 3 ประเด็นคือ การพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตโดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกิดจากภูมิปัญญาไทย การแก้ไขผลกระทบจากการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตสินค้า/บริการ และ วิธีแก้ไขผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงานซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 7.50 ,5.67 และ 5.64 ตามลำดับ โดยประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำมี 3 ประเด็นคือ วิธีแก้ไขผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ บุคลากร/สมาชิกที่มีความรู้ด้านการผลิตสินค้า และ วิธีแก้ไขผลกระทบจากเครื่องจักร/เครื่องมือ/วัสดุ/ อุปกรณ์ ซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 3.35 และ 2.77 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำมากมี 3 ประเด็นคือ การพัฒนาองค์ความรู้และถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคคลในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

การจัดทำฐานข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และ การพัฒนารูปแบบและคุณภาพสินค้าตลอดเวลา ซึ่งมีค่าของความเสี่ยงเท่ากับ 2.25 , 1.96 และ 1.92 ตามลำดับ

1.3.5 การประเมินความเสี่ยงด้านคุณธรรม พบว่าไม่มีประเด็นความเสี่ยง ดังนั้นค่าความเสี่ยงจึงเป็น 0 ทั้งหมด

ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลจากการประเมินความเสี่ยงพบว่ามีค่าความเสี่ยงมีค่าต่ำสุดคือ 1 และสูงสุดคือ 7.5 โดยมีระดับของความเสี่ยงอยู่ใน 3 ระดับ ระดับต่ำมาก ระดับต่ำ และระดับปานกลาง

1.4 แนวทางการจัดการความเสี่ยง: ในการบริหารความเสี่ยงนั้น ในขั้นตอนนี้ เป็นระบุถึงระดับการยอมรับความเสี่ยง และ แนวทางการจัดการความเสี่ยง โดยสามารถพิจารณาจากค่าความเสี่ยงที่คำนวณมาได้จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงพบว่า

1.4.1 จากการประเมินระดับการยอมรับความเสี่ยง พบว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้ง 27 ประเด็น

1.4.2 แนวทางในการจัดการความเสี่ยงมีอยู่ 2 แนวทางคือ (1)ไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติมซึ่งมีทั้งหมด 22 ประเด็นความเสี่ยง และ (2) ต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไประดับที่ยอมรับไม่ได้ มี ทั้งหมด 5 ประเด็นความเสี่ยง ได้แก่ มีทุนไม่เพียงพอโดยต้องกู้ยืมจากที่อื่น มีกำลังการผลิตที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตโดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกิดจากภูมิปัญญาไทย การแก้ไขผลกระทบจากการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตสินค้า/บริการ และ วิธีแก้ไขผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงาน

2. แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพการผลิต OTOP ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสมุทรปราการ

จากการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพการผลิต OTOP ด้วยตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสมุทรปราการ ทำให้ได้แนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพสินค้าดังนี้

แนวทางที่ 1. นำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อให้สินค้ามีมาตรฐานสูงขึ้น และ มีกำลังผลิตที่สอดคล้องหรือเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

แนวทางที่ 2. พัฒนาความรู้ในการผลิตให้กับผู้ผลิต : ผู้ผลิตต้องมีความรู้ในการผลิต เนื่องจากความรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญซึ่งจะช่วยในการเสริมสร้างศักยภาพการผลิต

แนวทางที่ 3. น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้า : การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์หรือปรับใช้ในการผลิต OTOP ซึ่งช่วยเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าได้

แนวทางที่ 4. เพิ่มแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ผลิต : ควรมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมแก่ผู้ผลิต OTOP ที่มีความประสงค์ขยายกิจการ มีความจำเป็นต้องซื้อเครื่องจักร โดยให้การช่วยเหลือด้านอัตราดอกเบี้ยต่ำ

แนวทางที่ 5. ผลิตหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เมื่อผลิตภัณฑ์เดิมประสพปัญหาด้านต้นทุนการผลิตและขาดแคลนวัตถุดิบ : ความเสี่ยงในด้านการขาดแคลนวัตถุดิบ ซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ ในกรณีของปลาสลิด ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง ต้องยกเลิกการผลิตโดยเปลี่ยนไปผลิตสินค้าอื่นแทนที่ทำให้มีการเพิ่มมูลค่าของสินค้า ดังเช่น ผู้ผลิตเปลี่ยนจากการผลิตปลาสลิดทอดกรอบ ไปเป็นการผลิตปั้นสิบแทน ซึ่งทำให้ผู้ผลิตสามารถอยู่ได้และขยายกิจการได้

แนวทางที่ 6. นำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เป็นตัวบ่งชี้วัตถุดิบตามสภาพภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) : ความเสี่ยงในด้านการขาดแคลนวัตถุดิบ ในกรณีของปลาสลิด ให้เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ด้วยการใช้การพิสูจน์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพราะสามารถทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในสินค้าว่ามีคุณภาพและมีมาตรฐาน เป็นสินค้าที่ผลิตจากบางบ่อ นั่นคือเป็นปลาสลิดของบางบ่อจริงๆ มีรสชาติที่อร่อยตามที่คาดหวังไว้

แนวทางที่ 7. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต และในด้านบรรจุภัณฑ์ : ปัญหาการผลิตที่ต้องพึ่งพิงสภาพภูมิอากาศ ฤดูกาล หรือสภาพแวดล้อม สามารถแก้ไขได้โดยการนำเทคโนโลยี การใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาช่วย ดังเช่น ควรมีห้องปรับความชื้นในการผลิตเศียรพ่อแก่ เป็นต้น การนำเทคโนโลยีมาช่วยในด้านบรรจุภัณฑ์ จะสามารถเสริมสร้างศักยภาพการผลิตให้กับผู้ประกอบการได้ ดังเช่น การผลิตน้ำพริก เป็นต้น

แนวทางที่ 8. สร้างค่านิยมเพื่อให้มีการสืบทอดกิจการ : ควรมีการสร้างค่านิยมเพื่อให้มีการสืบทอดกิจการ หากสินค้ามีการพัฒนาจนเป็นที่นิยมของตลาดแล้ว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสินค้าที่มีมูลค่าด้านภูมิปัญญาของชุมชน

แนวทางที่ 9. ภาครัฐควรมีการบูรณาการร่วมกันเป็นเอกภาพในการบริหารงาน : ภาครัฐควรร่วมกันส่งเสริม สนับสนุน OTOP หากมีการทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำ แยกกันทำ จะทำให้โครงการขาดความต่อเนื่อง

แนวทางที่ 10. เสริมสร้างธรรมาภิบาลในการจัดสรรเงินทุน และทรัพยากร : หากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดสรรเงินทุน หรือทรัพยากรต่างๆ จะทำให้ผู้ผลิตที่มีความประสงค์ที่จะพัฒนาสินค้ามีกำลังใจในการผลิตสินค้า รวมทั้งทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการประเมินความเสี่ยง พบว่าจากประเด็นความเสี่ยงทั้งหมดจำนวน 42 ประเด็น ไม่มีความเสี่ยง จำนวน 15 ประเด็น และมีความเสี่ยง 27 ประเด็น โดยมีค่าความเสี่ยงมีค่าตั้งแต่ 1 - 7.5 ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้ง 27 ประเด็น และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ทำให้ทราบว่าผู้ผลิตสินค้า OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจและการดำเนินชีวิต จากที่กล่าวมานี้ สะท้อนให้เห็นว่าผู้ผลิตสินค้า OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการมีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้า OTOP จึงทำให้มีระดับความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทั้งหมด จึงสามารถกล่าวได้ว่า**หากผู้ประกอบธุรกิจได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจมาประยุกต์ใช้ในการทำธุรกิจแล้วจะทำให้ธุรกิจไม่มีความเสี่ยงหรือหากมีความเสี่ยงจะเป็นความเสี่ยงที่มีระดับที่สามารถยอมรับได้** ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป และมีความ

สอดคล้องกับข้อมูลในหนังสือของมูลนิธิชัยพัฒนา (2550 , หน้า 14) ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี ของดาวิษา ศรีธัญรัตน์ (2559) ที่พบว่าองค์การที่ประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการ โดยที่ชุมพร คาบาน่า ประสบปัญหาอย่างมากจากวิกฤติทางเศรษฐกิจและภัยธรรมชาติ ส่งผลให้องค์การมีหนี้จำนวนไม่น้อย แต่สามารถผ่านพ้นภาวะดังกล่าวโดยการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พิเชฐ ปานช้าง และ ธัญยธรณ์ ขันทปราบ (2559) ที่พบว่ายุทธศาสตร์ปรัชญาเศรษฐกิจพึ่งตนเองของโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ ของชุมชนหุบกะพงและชุมชนห้วยทรายสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนเพราะสามารถอธิบายให้ความรู้แก่ชุมชนให้ทราบถึงพระราชกรณียกิจของโครงการพระราชดำริ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพึ่งตนเองที่ได้เกิดผลด้านการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและการแก้ปัญหาความยากจนเพราะมีการวางแผนในการดำเนินชีวิตตามทางสายกลางอาศัยความอดทน ความเพียร ความมีสติปัญญา และความซื่อสัตย์สุจริต ในการวางแผนและตัดสินใจในการกระทำต่างๆ โดยการปลูกฝังภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองมีอยู่ให้กับเยาวชน ถือเป็นการนำยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพึ่งตนเองมาใช้ในการพัฒนาสังคมให้เกิดความเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยพบว่าการประเมินความเสี่ยงด้านคุณธรรม พบว่าไม่มีประเด็นความเสี่ยงในด้านคุณธรรมสำหรับผู้ผลิต OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จึงแสดงให้เห็นว่า**ผู้ผลิตสินค้า OTOP ประกอบธุรกิจโดยมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ และสะท้อนให้เห็นถึงการใช้หลักความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินธุรกิจ** มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนาวุฒิ พิมพ์กิ และจันทนา ฤทธิ์สมบูรณ์ (2557) ที่พบว่าข้อเสนอแนะที่สำคัญในการประยุกต์แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชน คือ การใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น เน้นการจ้างงาน ความประหยัด ซื่อสัตย์ และความสามัคคีปรองดอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของดาวิษา ศรีธัญรัตน์ (2559) ที่พบว่า องค์การที่ประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการ คือ ชุมพร คาบาน่า และ สิ่งสำคัญยิ่งคือการให้ความสำคัญกับหลักจริยธรรม และสอดคล้องกับนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวโน้มด้านการผลิตไว้ต่างๆ ได้แก่ Nahmias (2009); Heizer and Render (2014); ชัยยศ สันติวงษ์ (2546);ประสงค์ ปราณีตพลกรัง และคณะ (2547);ศลิษา ภมรสถิต (2547); กตัญญู หิรัญญสมบูรณ์ (2548); สุมน มาลาสิทธิ์ (2548); เกียรติศักดิ์ จันทร์แดง (2550); และ จินตนัย ไพรสณฑ์และคณะ(2556) ได้กล่าวถึงแนวโน้มหรือปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตในอนาคตในหัวข้อที่ว่าการตระหนักถึงจริยธรรมทางธุรกิจ นั่นคือการดำเนินธุรกิจด้วยความเป็นธรรมอยู่ภายใต้กฎหมายและจริยธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบสังคม โดยใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารจัดการ ไม่ทำให้เกิดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม ไม่ดำเนินธุรกิจซึ่งกระทบต่อวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ปัจจุบันมีการตื่นตัวและให้ความสนใจเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ประกอบการมากขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการผลิตต้องตระหนักถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส เพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดีและสร้างการยอมรับจากผู้บริโภคและสังคมโดยรวม และสอดคล้องกับ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

กลไกขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ที่ว่า Green Growth Engine นั่นคือ การสร้างความมั่งคั่งของไทยในอนาคตจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3. ผู้ผลิตสินค้า OTOP มีการผลิตสินค้าในลักษณะที่ผลิตตามคำสั่งซื้อ หากไม่มีการสั่งซื้อผู้ผลิตจะไม่ทำการผลิต ทำให้ไม่มีความเสี่ยงในเรื่องของกำลังการผลิตมากกว่าความต้องการของตลาด ทำให้ไม่มีความเสี่ยงที่ขายสินค้าไม่ได้ ต้นทุนจม เสียเวลาและแรงงานโดยไม่ได้รับประโยชน์ ดังนั้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้ผลิตสินค้า OTOP ที่ผลิตตามคำสั่งซื้อ มีการใช้หลักการในการผลิตที่สอดคล้องกับการผลิตแบบทันเวลาพอดี (Just-in-time :JIT) โดยมีหลักการที่ว่า ทรัพยากรการเงินส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับสินค้าคงเหลือ ในขณะเดียวกันสินค้าคงเหลือจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด ดังนั้นเพื่อลดต้นทุน ผู้บริหารการปฏิบัติการจึงต้องมีการลดจำนวนสินค้าคงเหลือทุกระดับลง ตั้งแต่วัตถุดิบ (Raw materials) จนกระทั่งสินค้าที่ผลิตสำเร็จรูปแล้ว (Finished goods) โดยให้มีจำนวนสินค้าคงเหลือในปริมาณที่จำกัดและเหมาะสมกับปริมาณการผลิตและยอดขาย ตลอดจนมีการคำนวณปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัดและจุดสั่งซื้อที่เหมาะสม โดยให้มีการจัดส่งที่ทันเวลาพอดีกับการผลิต เพื่อลดต้นทุนในการเก็บรักษาและต้นทุนที่เกิดจากความเสียหายในขณะเก็บรักษา รวมทั้งลดต้นทุนในการสร้างคลังสินค้าด้วย ซึ่งการผลิตแบบนี้จะทำให้ผู้ผลิตสามารถวางแผนการผลิตได้ดี ช่วยในการวางแผนการผลิต ทำให้ไม่มีของเสียเนื่องจากขายสินค้าไม่ได้ และสอดคล้องกับนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวโน้มด้านการผลิตไว้ต่างๆ ได้แก่ Heizer and Render (2014); ชัยยศ สันติวงษ์ (2546); ประสงค์ ปราณีตพลกรัง และคณะ (2547); ศลิษา ภมรสถิต (2547); สุมน มาลาสิทธิ์ (2548); กตัญญู หิรัญญสมบูรณ์ (2548); เกียรติศักดิ์ จันทร์แดง (2550); จินตนัย ไพรสณฑ์และคณะ(2556) ได้กล่าวถึงแนวโน้มหรือปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตในอนาคตในหัวข้อที่ว่าลักษณะการทำงานแบบระบบทันเวลาพอดี นั่นคือ การนำเอาระบบบริหารการผลิตแบบทันเวลาพอดี (Just-in-Time Production หรือ Lean Production) มาใช้ โดยใช้แนวคิดของอุปสงค์เป็นตัวดึงในการผลิตสิ่งที่ลูกค้าต้องการ ในเวลาที่ต้องการ ลดสินค้าคงคลังที่เป็นปัญหาต้นทุนสูง ลดต้นทุนการจัดซื้อด้วยการใช้วิธีทำสัญญาระยะยาวกับผู้ขายน้อยราย และเพิ่มความพึงพอใจให้ลูกค้าได้ในที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรไพบูลย์ ปุษปาคม (2558) โดยการหาวิธีลดความสูญเปล่าจากกิจกรรมการขนถ่ายลำเลียงวัสดุด้วยแนวคิดระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดี พบว่าการประยุกต์ใช้ระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดีโดยใช้ระบบคัมบังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมการผลิตที่มีอัตราการผลิตแบบต่อเนื่องได้ และงานวิจัยของ Zhixiang Chen and Bhaba R. Sarker (2017) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้กลยุทธ์ JIT ในการผลิต สำหรับสินค้าคงคลังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อ ส่งผลให้ธุรกิจสามารถปรับตัวได้เมื่อมีผลกระทบเกิดขึ้นกับความเสื่อมสภาพของสินค้าและค่าใช้จ่าย ถือได้ว่าเป็นการบริหารสินค้าคงคลัง เพื่อให้ธุรกิจยังคงมีกำไร และดำเนินธุรกิจอยู่ได้

4. ผลการวิจัยพบว่ามีประเด็นความเสี่ยง 5 ประเด็น ที่ต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไประดับที่ยอมรับไม่ได้ ได้แก่ (1) มีทุนไม่เพียงพอโดยต้องกู้ยืมจากที่อื่น (2) มีกำลังการผลิตที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (3) ต้องการการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตโดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกิดจากภูมิปัญญาไทย (4) การขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตสินค้า/บริการ และ (5) วิธีแก้ไขผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงาน โดยประเด็นความเสี่ยงทั้ง 5 นี้ สะท้อนให้ทราบว่า การผลิต OTOP ต้องมีการปรับปรุง ซึ่งอาจทำ

ได้จากผู้ผลิตเอง หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งภาควิชาการควรร่วมกันช่วยเหลือและพัฒนา ซึ่งหากปรับปรุงได้จะทำให้ OTOP มีศักยภาพการผลิตที่ดีขึ้น ซึ่งความเสี่ยงดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชัย พันธเสน และคณะ (2545) ที่สำรวจข้อมูลกลุ่มธุรกิจชุมชนทั่วประเทศ พบว่า ธุรกิจชุมชนเหล่านี้ยังมีการปฏิบัติที่ยังไม่สามารถปรับปรุงได้ ซึ่งมีประเด็นที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยคือ (1) เทคโนโลยีที่กลุ่มยังไม่สามารถพัฒนาได้ (2) ขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากวัตถุดิบบางชนิดมีอยู่เพียงบางฤดูกาล การเก็บรักษาวัตถุดิบให้มีคุณภาพต้องใช้ต้นทุนสูง (3) กลุ่มธุรกิจชุมชนยังขาดเงินทุนในการดำเนินงานกลุ่ม ทำให้ไม่สามารถขยายการดำเนินงานให้เพิ่มมากขึ้นตามที่ต้องการได้ และขาดเงินทุนหมุนเวียนที่จะใช้แต่ละรอบการผลิต และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการให้กับผู้ผลิต OTOP ของวิภาดา มุกดา (2557) ที่ผลการวิจัยในแนวทางที่ว่า 1) การบริหารจัดการด้านการเงิน ควรมีการจัดหาแหล่งเงินทุนเงินกู้ยืมที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำให้กับกลุ่มผู้ ผลิต ควรจัดฝึกอบรมในด้านการจัดทำงบการเงินตามหลักการบัญชีที่ถูกต้อง และ 2) การบริหารจัดการด้านวัตถุดิบ หน่วยงานควรให้ความรู้ คำแนะนำ ฝึกอบรมพัฒนาปรับปรุงกระบวนการผลิตต่าง ๆ ตลอดจนช่วยเหลือด้านการหาวัตถุดิบอื่น ๆ ที่หาได้ในท้องถิ่นเข้ามาทดแทนและสามารถแปรรูปวัตถุดิบที่เหลือจากการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด หรือโดยการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงในกลุ่มผู้ผลิตประเภทเดียวกันหรือประเภท อื่น ๆ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และ วัลยา ก่ำรามัญ (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา: บ้านลูกประคบสมุนไพร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และพบว่าจุดอ่อนของกิจการลูกประคบสมุนไพร ที่ว่าการผลิตสินค้าแต่ละครั้งยังไม่มีความเพียงพอต่อความต้องการและคำสั่งซื้อของลูกค้า เนื่องจากกิจการยังขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือในการผลิต เพราะงานที่ต้องอาศัยความชำนาญในการใช้เครื่องจักร ทำให้สินค้าที่ผลิตไม่เพียงพอต่อการสั่งซื้อ และแรงงานส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่มีอาชีพหลักอื่นๆ อาจจะไม่เข้าใจในระบบการบริหารงาน

5. จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้ผลิต OTOP มีความเสี่ยงด้านความรู้ทุกประเด็น โดยที่ระดับความเสี่ยงในระดับต่ำมาก ระดับต่ำ และระดับปานกลาง และมีแนวทางในการจัดการความเสี่ยงอยู่ 2 แนวทางคือ (1) ไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม และ (2) ต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไประดับที่ยอมรับไม่ได้ แม้ว่าระดับการยอมรับความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่หากจะทำการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุน และสร้างเสริมการผลิต OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวดสมุทรปราการ ต้องให้ความสำคัญในประเด็นองค์ความรู้ ซึ่งตรงกับหลักการการการจัดการความรู้ และสอดคล้องกับการให้การสนับสนุนของภาครัฐในโครงการพัฒนาเครือข่ายองค์ความรู้(Knowledge Based OTOP : KBO) ในแต่ละจังหวัด มีการอธิบายถึงเรื่องราวที่มาของผลิตภัณฑ์นั้นๆ รวมทั้งกรรมาวิธีในการผลิต และรัฐบาลร่วมกับหน่วยงานอื่นๆเข้าไปช่วยในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัย และมีความโดดเด่น รวมถึงการช่วยคิดผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติระ ระบอบ, อดุลย์ นงภา, และ บรรเจิดศักดิ์ สัณหภักดี (2558) ที่พบว่าปัญหาหรืออุปสรรคของประชาชนในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการประกอบอาชีพที่สำคัญคือแหล่งข้อมูลสารสนเทศยังกระจายไม่ถึงชุมชน ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและความตั้งใจจริง รวมทั้งมีความรู้และประสบการณ์ไม่เพียงพอ และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรานี เวสสุนทรเทพ และ ริญญาภัทร์

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เขจรนันทน์ (2558) ที่ว่ามูลเหตุสำคัญที่จูงใจให้บุคคลนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยส่วนใหญ่เป็นผลจากการประสบปัญหาในชีวิตและขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน เมื่อน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา พึ่งพาตนเองได้และให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ส่งผลให้เป็นบุคคลต้นแบบ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภาดา มุกดา (2557) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการให้กับผู้ผลิต OTOP ในข้อหนึ่งที่พบว่า การบริหารจัดการด้านวิธีการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยเหลือให้ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้าง การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับการปฏิบัติงานภายในกลุ่ม และผู้ผลิตควรมีการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ แล้วใฝ่หาโอกาสในการสร้างเครือข่าย เพื่อร่วมกันกำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ให้มีทิศทางในการผลิตที่ถูกต้อง

6. จากผลการวิจัยที่พบว่าประเด็นความเสี่ยงที่มีค่าความเสี่ยงสูงที่สุดคือ การพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตโดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกิดจากภูมิปัญญาไทย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 7.50 มีระดับความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง และมีแนวทางการจัดการความเสี่ยงคือต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไประดับที่ยอมรับไม่ได้ สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นความเสี่ยงนี้เป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ ผู้ผลิต OTOP จำเป็นต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตโดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกิดจากภูมิปัญญาไทย ซึ่งตรงกับนโยบายของนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ จันทร์โอชาในแนวทางการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ประเทศไทย 4.0 ยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม หรือ Value–Based Economy โดยการนำนวัตกรรมเข้ามาพัฒนาคุณภาพของสินค้า ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาในกลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics & Mechatronics) สอดคล้องกับนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวโน้มด้านการผลิตไว้ต่างๆ ได้แก่ Roger (2009); ชัยยศ สันติวงษ์ (2546); สุมน มาลาสิทธิ์ (2548); กตัญญู หิรัญญสมบูรณ์ (2548); จินตนัย ไพรสณฑ์และคณะ(2549) และเกียรติศักดิ์ จันทร์แดง (2550) ที่ได้กล่าวถึงแนวโน้มหรือปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตในอนาคตที่ว่าเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสูง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวุฒิ วรวิทย์พินิต, วรรณวีร์ บุญคุ้ม และนรินทร์ สังข์รักษา (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ วิถีเมืองเพชรตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ พบว่ารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้วิถีเมืองเพชร ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้น คือ “PETCH Model” มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ Participation (การมีส่วนร่วม) Evolution enough (ความพอเพียง) Technology (การนำเอาเทคโนโลยีและหลักวิทยาศาสตร์มาปฏิบัติ) Community (ชุมชน) และ Harmony (ความกลมกลืน) จะเห็นได้ว่า 1 ใน 5 ขององค์ประกอบ คือ การนำเอาเทคโนโลยีและหลักวิทยาศาสตร์มาปฏิบัติ

7. จังหวัดสมุทรปราการมีสินค้าที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปคือ “ปลาสลิด” และปลาสลิดที่ได้ชื่อว่ามีคุณภาพดีและอร่อยที่สุดคือ “ปลาสลิดบางบ่อ” ซึ่งผู้ผลิตได้รับการยอมรับในจังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่จะเป็นคนดั้งเดิมมีการถ่ายทอดภูมิปัญญา จากรุ่นสู่รุ่น มีการสืบสานการเลี้ยงปลาสลิด หรือ การนำปลาสลิดมาแปรรูป เช่น ปลาสลิดแดดเดียว ปลาสลิดทอด เป็นต้น แต่ในปัจจุบันนี้จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมีการขยายตัวของเมือง ทำให้มีความเสี่ยงในการขาดแคลนวัตถุดิบ คือ ปลาสลิด และเนื่องจากสินค้าเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ดังนั้นจึงควรมีการเพิ่มมูลค่าให้กับปลาสลิดโดยการทำตัวบ่งชี้วัตถุดิบตามสภาพภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) ตัวบ่งชี้วัตถุดิบตามสภาพภูมิศาสตร์ สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าให้ผู้ผลิต และ

เป็นเครื่องมือทางการตลาด วัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือ เพื่อสื่อให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ผลิตขึ้นในประเทศใดประเภทหนึ่ง หรือท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจว่าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นมีลักษณะพิเศษต่างไปจากสินค้าจำพวกเดียวกันที่ผลิตขึ้นจากแหล่งอื่น การระบุเช่นนี้จะมีผลทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นมีราคาสูงขึ้นหรือจำหน่ายได้มากขึ้น เช่น กาแฟดอยช้าง, เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง, ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้, ข้าวสังหยดพัทลุง, ไข่เค็มไชยา เป็นต้น สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมหรือ Value–Based Economy เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน (Traditional Farming) ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

8. ผลการวิจัยพบว่าควรนำเทคโนโลยีมาช่วยในด้านบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากสินค้า OTOP ดังกล่าวส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาด้านนี้ หากนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาบรรจุภัณฑ์รวมทั้งกระบวนการบรรจุภัณฑ์จะทำให้สินค้ามีปลอดภัย มีมาตรฐานความสวยงาม และน่าซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ภา ประทุมรัตน์ เคอร์ และ บุญทัน ดอกไธสง (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่าต้องมีกระบวนถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตในการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อ (Packaging) และการสร้างตราสินค้าเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ ขยายหรือจัดหาตลาดให้กว้างขวาง และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการปรับเปลี่ยนทิศทางการขับเคลื่อนของประเทศ แนวด้วยความคิดประเทศไทย 4.0 เพื่อผลักดันประเทศให้หลุดพ้นกับดัก 3 กับดักที่กำลังเผชิญ คือ (1)กับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) (2)กับดักความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) และ (3) กับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) ให้เป็นไทยแลนด์ 4.0 ยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

9. ผลการวิจัยพบว่า มีความเสี่ยงด้านเงินทุน เมื่อต้องการขยายธุรกิจแต่ขาดเงินทุนทำให้ต้องกู้ โดยปัญหาคือดอกเบี้ยที่สูง จะทำให้เกิดความเสี่ยงในการผลิต และทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ดังนั้นแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพการผลิต OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ คือ ควรมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรทิพย์ภา ประทุมรัตน์ เคอร์ และ บุญทัน ดอกไธสง (2557) ที่ว่าภาครัฐให้ควรแนะนำด้านการบริหารจัดการเงินทุนโดยการหาแหล่งกู้ยืมด้านการเงินที่มีดอกเบี้ยต่ำ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ผลิตได้มีการพัฒนาในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิภาดา มุกดา (2557) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการให้กับผู้ผลิตสินค้า คือ การบริหารจัดการด้านการเงิน ควรมีการจัดหาแหล่งเงินทุนเงินกู้ยืมที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำให้กับกลุ่มผู้ผลิต ควรจัดฝึกอบรมในด้านการจัดทำงบการเงินตามหลักการบัญชีที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของนัทที ขจรกิตติยา และคณะ (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความยั่งยืนแบบเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของกลุ่มผู้ผลิตมีปัญหาที่คล้ายคลึงกันซึ่งปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียง แนวทางส่งเสริมโดยการให้ความรู้ในการบริหารจัดการเงินทุนและการเข้าถึง แหล่งทุนจากภาครัฐในการสร้างความยั่งยืนแบบเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

10. จากผลการวิจัย สะท้อนให้เห็นถึง OTOP มีศักยภาพในการสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เนื่องจาก OTOP เป็นสินค้าที่บ่งบอกถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตท้องถิ่น หากจัดการท่องเที่ยว เช่นการท่องเที่ยววิถีชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีความรู้เชิงภูมิปัญญา เพื่อให้นักท่องเที่ยวและถือว่าเป็นการเพิ่มช่องทางด้านการตลาดให้กับ OTOP ได้อีกด้วย OTOP ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน สามารถนำมาร่วมกับการท่องเที่ยวของชุมชนและยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน เช่น การขายสินค้าชุมชน ไม่ว่าเป็น OTOP ได้แก่ ปลาสลิด น้ำพริก ผักสด รวมทั้งสินค้าต่างๆ ที่เป็นเป็นเอกลักษณ์ นำสู่การท่องเที่ยววิถีไทย OTOP นำมาร่วมกับการท่องเที่ยวได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ วิเศษสินธุ์ และนงเยาว์ อุทุมพร (2557) ดังผลการวิจัยที่ว่าการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัดที่ทรงคุณค่าและเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีเรื่องราวประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ศิลปะ ประเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรม

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยมีข้อจำกัดและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อจำกัดของการวิจัย

จากการลงพื้นที่เพื่อทำการวิจัย พบว่ามีข้อจำกัดคือผู้ผลิตOTOPที่มาลงทะเบียนอำเภอบางบ่อมีจำนวนทั้งสิ้น 37 ราย และมีลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรม แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ 1) เข้าร่วมกิจกรรม 2) ไม่เข้าร่วมกิจกรรมแต่สามารถติดต่อได้ และ 3) ไม่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือไม่สามารถติดต่อได้ โดยกลุ่มนี้เพียงแต่มาลงทะเบียนกับทางสำนักงานพัฒนาชุมชนเท่านั้นและไม่ดำเนินการผลิตแล้ว หรือให้ที่อยู่ที่ไม่สามารถติดต่อได้ แม้ผู้วิจัยได้ประสานกับทางหัวหน้ากลุ่ม OTOP บางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งได้ขอความอนุเคราะห์จากเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐให้ช่วยประสานขอความร่วมมือแล้วก็ตาม จึงทำให้ประเมินกลุ่มผู้ผลิต OTOP บางบ่อ ดังกล่าวได้ทั้งสิ้น 26 กลุ่มผลิตภัณฑ์จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถทำการประเมินผู้ผลิตOTOPได้ 26 ราย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางบ่อ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ OTOP เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับ OTOP การเสริมสร้างศักยภาพของ OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการได้

2. เนื่องจากการเสริมสร้างศักยภาพการผลิต OTOP หากจะทำให้ได้ผลดีจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคเอกชน รวมทั้งในส่วนของผู้ผลิตเอง ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมาร่วมกันบริหารจัดการอย่างบูรณาการ โดยภาครัฐ ควรให้การสนับสนุน กำกับดูแล และร่วมมือกับภาคท้องถิ่น อย่างเป็นเอกภาพ

3. ผู้ผลิต OTOP ควรมีการประเมินความเสี่ยงเพื่อให้ทราบว่าผู้ผลิตมีความเสี่ยงในด้านใดบ้าง หากพบว่ามีความเสี่ยงสามารถที่จะหาแนวทางในการจัดการความเสี่ยง และนำไปสู่การหาแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตสินค้าได้

4. ผู้ประกอบธุรกิจควรมีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพราะจะทำให้ธุรกิจสามารถที่จะลดหรือขจัดความเสี่ยงต่างๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

5. OTOP เป็นสินค้าที่มีความเป็นท้องถิ่น หากมีการนวัตกรรมมาใช้จะช่วยในการเสริมสร้างศักยภาพของผู้ผลิต และนำไปสู่ความเข้มแข็งของท้องถิ่น และทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่งต่อประเทศชาติได้

6. การวิจัยในครั้งนี้ถือเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้ผลิต OTOP ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เนื่องจากในการสนทนากลุ่มมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อกันระหว่างผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และยังได้ช่วยให้แนวทางในแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับผู้ผลิต ซึ่งหากผู้ผลิตนำไปใช้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตซึ่งจะสามารถช่วยเสริมสร้างศักยภาพแก่ผู้ผลิตสินค้านั้นๆ ได้

7. OTOP ที่ยังไม่ได้มาตรฐานการผลิต หากนำการประเมินความเสี่ยงนี้ไปประยุกต์ใช้ จะส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้เข้าสู่มาตรฐานของ OTOP ได้

8. การนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ในการผลิตสินค้า เนื่องจากความรู้และเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์มีความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพการผลิต OTOP เพราะจะทำให้สินค้ามีการพัฒนาต่อยอดรวมทั้งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า

9. ควรมีพัฒนาด้านการตลาด โดยให้การช่วยเหลือด้านการตลาดต่างๆ เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถที่จะขายสินค้าได้มากขึ้น ควรมีการส่งเสริมด้านการตลาด เช่น การประชาสัมพันธ์ การโฆษณาในสื่อต่างๆ ควรมีช่องทางการตลาดให้กับผู้ผลิต เช่น การจัดทำตลาดริมคลองบริเวณที่ว่าการอำเภอบางบ่อ

10. เนื่องจาก OTOP สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และถือเป็นเศรษฐกิจที่สำคัญของท้องถิ่น ภาคท้องถิ่นมีงบประมาณในการบริหารจัดการสำหรับพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ดังนั้นควรมีการพิจารณางบประมาณเพื่อพัฒนา OTOP ด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยเรื่องนี้สามารถนำไปต่อยอดเพื่อทำเป็นการบริหารความเสี่ยงได้โดยเพิ่มกระบวนการติดตามและประเมินผล เนื่องจากงานวิจัยนี้ได้ศึกษาตั้งแต่ การระบุความเสี่ยง จนถึงการประเมินความเสี่ยง แต่ขาดในส่วนของการติดตามและการประเมินผล

2. สามารถประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยนี้ เพื่อนำไปใช้กับการส่งเสริม OTOP ในพื้นที่อื่นๆ ได้ต่อไป

3. สามารถต่อยอดงานวิจัยนี้ โดยมีการศึกษาในเรื่องของการทำ GI ปลาสลิดบางบ่อ เนื่องจากปลาสลิดถือได้ว่าเป็น OTOP ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ให้กับอำเภอบางบ่อ และยังเป็นปลาที่ทำให้คนคิดถึงจังหวัดสมุทรปราการ จึงควรมีการผลิตที่มีนวัตกรรมมาช่วยเสริมสร้างศักยภาพการผลิต เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าที่มีจำนวนจำกัดแต่มีความต้องการสูงในตลาด มีความเสี่ยงในด้านการผลิต และ ยังมีความเสี่ยงด้านวัตถุดิบการขาดแคลนปลาสลิด

4. การวิจัยนี้ได้ศึกษาเฉพาะ OTOP จึงเป็นที่น่าสนใจว่าควรมีการศึกษาความเสี่ยงในการผลิตสินค้าอื่นๆ เช่น SME หรือแม้กระทั้งการที่ประเทศไทยมุ่งสู่ประเทศไทย 4.0 จะเน้นด้านการบริการจึงควรมีการศึกษาความเสี่ยงของธุรกิจบริการ

5. การวิจัยนี้ได้ศึกษาเฉพาะในส่วนของการผลิต ดังนั้นจึงควรศึกษาในส่วนของการตลาด หรือ ความเสี่ยงทางด้านการเงินเพิ่มเติม

6. ควรทำการสำรวจผู้ผลิต OTOP ที่มาลงทะเบียนแต่ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือไม่สามารถติดต่อได้ในพื้นที่อื่นๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด และทำให้เกิดปัญหาตามมาหรือไม่ ปัญหานั้นก่อให้เกิดความเสียหายมากน้อยเพียงใด และควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ถึงปัญหาของผู้ผลิต OTOP ที่มาลงทะเบียนแต่ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือไม่สามารถติดต่อได้ เพื่อที่จะได้หาแนวทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อนำเข้าสู่ระบบต่อไป

7. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในประเด็นความเสี่ยงในด้าน การตลาด การผลิต และ การเงิน เพื่อให้ทราบประเด็นความเสี่ยงและหาแนวทางในการจัดการความเสี่ยงต่อไป

8. ควรมีการทำวิจัยในเรื่องการจัดการความรู้ในหัวข้อการผลิต OTOP โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์เช่น ปลาสลิดบางบ่อ หรือ สินค้าที่ได้รับมาตรฐานระดับ 4 ดาว 5 ดาว

9. ควรมีการถอดบทเรียนผู้ผลิตOTOPที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งสามารถเป็นตัวอย่างในการประกอบธุรกิจในลักษณะ Best Practice

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี งานวิจัยนี้จะสำเร็จไม่ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือ การสนับสนุน จากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคท้องถิ่น และผู้ผลิต OTOP อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกๆ ท่านที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ทำให้การวิจัยนี้เสร็จสมบรูณ์ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

เกียรติศักดิ์ จันทร์แดง.(2550). **การบริหารการดำเนินงาน**. กรุงเทพฯ: วิตตี้ กรุ๊ป.

กตัญญู หิรัญญสมบูรณ์. (2548). **การบริหารอุตสาหกรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล.

กรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน. (2558). **คู่มือการดำเนินงาน ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP รายใหม่ประจำปี 2558**. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน

จินตนัย ไพรสณฑ์ และคณะ (2556). **การจัดการการผลิตและการปฏิบัติการ (Operations management)**. นนทบุรี : กรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิค.

ชัยยศ สันติวงษ์. (2546). **การบริหารการผลิต**. กรุงเทพฯ : ประชุมช่าง.

ชุติระ ระบอบ, อดุลย์ นงภา, และบรรเจิดศักดิ์สัณหภักดี. (2558). “การพัฒนาสู่อาชีพอิสระของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”. **วารสารธุรกิจปริทัศน์** . 7(2), 75-97.

ดาวิษา ศรีธัญรัตน์. (2559). ภาวะผู้นำและคุณภาพชีวิตในการทำงานในองค์การที่ประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท และ ไดฟ์วิ่ง เซ็นเตอร์. **NIDA Case Research Journal**. 8(1), 54-73.

ธนาวุฒิ พิมพ์กิ และจันทนา ฤทธิ์สมบูรณ์. (2557). “การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี”. **วารสารวิจัย มสด สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** 10 (1) , 1-21.

นพวรรณ วิเศษสินธุ์ และนงเยาว์ อุทุมพร. (2557). **พัฒนาศักยภาพและการมีส่วนร่วมบริหารจัดการของชุมชนโดยเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงพุทธแบบยั่งยืน จังหวัดปทุมธานี** (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

นัททที ขจรกิตติยา และ คณะ. (2559). “ความยั่งยืนแบบเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.” **วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร** 11(1): 98-112

ประสงค์ ประณีตพลกรัง และคณะ. (2547). **การบริหารการผลิตและการปฏิบัติการ**. (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.

พรไพบูลย์ ปุษปาคม (2558). “การวางแผนการขนถ่ายลำเลียงวัสดุภายในคลังสินค้าสำหรับอุตสาหกรรมการผลิตน้ำนมถั่วเหลือง”. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอรน์.** 9(1), 93-106.

พรทิพย์ภา ประทุมรัตน์ เคอร์ และ บุญทัน ดอกไธสง. (2557). “สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อการบริหารการผลิตอาหารโอทอป ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย”. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์**. 8 (3), 45-62.

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

วรานี เวสสุนทรเทพ และ ริญญาภัทร์ เขจรนันทน์ .(2558). “ถอดรหัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ”. **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต**. 11(3), 73-83.

วรารัตน์ เขียวไพรี. (2558). **การพัฒนาตัวแบบการประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยบูรณาการความเสี่ยงทางธุรกิจและบริบทของวิสาหกิจชุมชน.** มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

วิภาดา มุกดา. (2557). “แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตOTOP จังหวัดตาก”. **วารสารวิจัย มสด สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.** 10 (1), 187-205.

วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และ วัลยา ก่ำรามัญ. (2560). “กลยุทธ์การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา: บ้านลูกประคบสมุนไพร อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”.**Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 10 (3): 2007-2026.

ศลิษา ภมรสถิต. (2547). **การจัดการดำเนินงาน**. กรุงเทพฯ: สานักพิมพ์ท็อป.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560).**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552).**การบริหารความเสี่ยง.**ชุดเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตัวเอง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ. (2559). **แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 4 ปี** (พ.ศ. 2557-2560) ฉบับทบทวนปี 2559.

สุวุฒิ วรวิทย์พินิต, วรรณวีร์ บุญคุ้ม และนรินทร์ สังข์รักษา (2560). “การพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ วิถีเมืองเพชรตามแนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง”. **Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ**, 10 (2): 1657-1674.

สุมน มาลาสิทธิ์. (2548). **การจัดการการผลิตและการดำเนินงาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : หจก. สามลดา.

อภิชัย พันธเสนและคณะ. (2545). **การวิเคราะห์อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อารันต์ พัฒโนทัย (2550). **การวิจัยพื้นฐานเพื่อพัฒนาการเกษตร. หนังสือเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550.** กรุงเทพฯ :สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ภาษาต่างประเทศ

Heizer Jay, and Render Barry. (2014). **Operations Management**. 11th ed. Pearson: Education

Nahmias, Steven. (2009). **Production and Operation Analysis.** 6th ed. New York: Mc Graw Hill

Schroeder, Roger G. (2009). **Operations Management: Contemporary Concepts and Cases.** 4th ed, Irwin: McGraw-Hill,

Zhixiang Chen, and Bhaba R. Sarker. (2017). "Integrated production-inventory and pricing decisions for a single-manufacturer multi-retailer system of deteriorating items under JIT delivery policy". **The International Journal of Advanced Manufacturing**. 89: 2099-2117